herpy

GEKKOER

Ptyodactylus hasselquistii

En slank, gulbrun klippegekko fra Egypt og Midtøsten med vifteformede tær og klør som kan trekkes inn. Den lever på stein og klippevegger i tørre områder, er en kjent gjest på husmurer i Israel og holdes parvis. Det finnes bare få pålitelige opplysninger om stell av akkurat denne arten, så mange tall er lånt fra slekten.

Familie: Phyllodactylidae Engelsk: Common fan-footed gecko Tidligere navn: *Ptyodactylus lobatus* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**7-10 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**8-12 år**
Aktiv	**I skumringen og om natten**
Levevis	**Klippelevende**
Biotop	**Ørken og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 40 × 60 cm** L × B × H for 2 voksne dyr
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Varmeplass	**32-38 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**30-50 %**
UVB	**Valgfritt**
Vinterhvile	**10-21 °C** 8-12 uker
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**12 mnd.**
Kullstørrelse	**2 egg**
Kull per år	**5-6**
Inkubasjon	**45-100 dager** ved 27-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Ptyodactylus hasselquistii er en slank, middels stor klippegekko. Tærne er flate og vifteformede med heftelameller som stråler ut til sidene. Midt i hver tå sitter et lite innsnitt som kloen kan trekkes inn i. Tærnes form har gitt slekten *Ptyodactylus* navnet sitt, som kommer av de greske ordene for vifte og finger. Pupillen er loddrett spaltet, og ryggen er dekket av tydelige, tornlignende kjegleskjell. Halen er ringet i lyse og mørke bånd, og hos slekten sitter det 8-14 lengdestriper på ryggen. Fargen varierer mye, og dyrene kan skifte nyanse.

Den blir opptil 10 cm fra snute til kloakk, og halen kommer i tillegg. Utenom yngletiden er kjønnene vanskelige å skille, fordi begge mangler lår- og analporer. Modne hanner har likevel tydelige hemipenisutbulinger ved halerota.

Arten ble beskrevet i 1798 og er oppkalt etter Frederic Hasselquist, en svensk lege og oppdagelsesreisende som var elev av Carl von Linné. Typeeksemplarene kom fra Kairo. Ut over hovedformen anerkjennes underarten *P. h. krameri* fra Libanon, mens *P. guttatus* og *P. ragazzii* i dag regnes som selvstendige arter. Dyr i handelen selges ofte som *P. hasselquistii*, men er oftere *P. guttatus*. De to kjennes på tegningen: *P. guttatus* har flekker, *P. hasselquistii* tverrbånd.

I Israel er arten en velkjent gjest på husmurer, der den jakter på insekter. Hannene kvitrer.

Utbredelse og leveområde

Ptyodactylus hasselquistii finnes i Egypt, inkludert Sinai, og videre gjennom Israel, Jordan, Syria og Libanon. Mot øst når den det vestlige Irak, og mot sør forekommer den i Saudi-Arabia, blant annet på Farasan-øyene, og i Sudan. Typelokaliteten er Kairo.

Mange eldre oppgaver fra Nord-Afrika vest for Egypt, fra Mauritania, Vest-Afrika, Oman og Iran bygger på feil eller forvekslinger med andre arter i slekten. I California er arten innført, men den bestanden er ikke med på kartet.

> **Naturlig utbredelse:** Egypt, Israel, Jordan, Syria, Libanon, Irak, Saudi-Arabia og Sudan.

LEVEOMRÅDE

Ptyodactylus hasselquistii er en klippebeboer. Slekten lever først og fremst på fjellgrunn i ørkener og randområdene deres, og det gjelder også denne arten. Dyrene gjemmer seg i sprekker og under stein og sitter på klippevegger. De kommer også inn i og omkring hus, der murer med sprekker gir samme slags skjul.

Det er varmt, og de fleste artene i slekten foretrekker over 30 °C. Temperaturen svinger mye mellom dag og natt og mellom sommer og vinter, og vinternettene kan være kalde. Hunnene i slekten har felles eggleggingsplasser og klistrer eggene fast på stein. Når på døgnet arten er aktiv, er ikke dokumentert; slekten rommer både dag- og nattaktive arter.

Stell

TERRARIET

Det finnes bare få pålitelige opplysninger om stell av akkurat *Ptyodactylus hasselquistii*. Det meste her bygger på erfaringer med slekten *Ptyodactylus* som helhet, og tallene er forsiktige. Et par bør ha minst 60 × 40 × 60 cm (lengde × bredde × høyde), og større er bedre. Det er et anslag, ikke et dokumentert mål. Unger kan holdes i et mindre terrarium på minst 20 × 20 × 30 cm. Det skal være forholdsvis høyt, slik at lampen ikke overopphetter dem. Tre til fire unger av samme størrelse kan gå sammen.

Innred med klippeplater, stablede steiner, korkbark og flate skjul, slik at dyret kan klemme seg inn mellom flatene og klatre på loddrette partier. Steinene må stå stabilt, slik at de ikke kan skli og klemme dyret. Bunnsubstratet er sand eller en sandholdig blanding. Planter er ikke nødvendige. Sørg for ventilasjon, slik at luften ikke blir stillestående.

TEMPERATUR

Terrariet skal ha en tydelig temperaturforskjell. Om dagen ligger den kjølige enden på 27-32 °C, og under varmelampen skal et sted nå 32-38 °C. Tallene gjelder slekten. Om natten kan temperaturen falle til omkring 18-22 °C. Nattverdien er ikke dokumentert for arten og er et forsiktig anslag.

I en kjølig vinterhvile senkes temperaturen til omkring 21 °C om dagen og 10 °C om natten i minst to måneder, og lyset er høyst tent så lenge det er lyst utenfor. Øk deretter temperaturen gradvis tilbake over noen dager. Dyrene spiser mindre i hvileperioden. Bruk digitale termometre både ved varmepunktet og i den kjølige enden.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Ptyodactylus hasselquistii kommer fra tørre områder og trives ved lav til moderat luftfuktighet, formodentlig omkring 30-50 %. Tallet er et anslag og ikke dokumentert for arten. Terrariet skal ikke være vått, og bunnen må kunne tørke.

Spray lett, slik at dyret kan drikke dråper fra steinene. Under vinterhvilen kan sprayingen skjæres ned til annenhver dag. Sett gjerne en lav skål med friskt vann ved siden av, men det er ikke dokumentert at arten bruker den.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Bruk en varmelampe eller spot over en flat stein, slik at dyret kan sole seg. UVB-behovet er ikke dokumentert for arten. Et svakt UVB-rør til ørkenarter kan brukes når det er skygge i resten av terrariet. Holdes arten uten UVB, må fôret få tilskudd av kalk med D3.

Lyset er tent omkring 12 timer om dagen i sesongen og høyst så lenge det er lyst utenfor under vinterhvilen. Om natten skal det være mørkt.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Ptyodactylus hasselquistii lever av insekter og andre små leddyr. Sirisser, gresshopper, melorm og kakerlakker er gode fôrdyr, og de skal være mindre enn avstanden mellom dyrets øyne. Det bygger på slektens kost i naturen og i fangenskap. Presise mengder og hyppighet er ikke dokumentert for arten.

Unger fôres hver dag med samme fôr som de voksne, bare i mindre størrelser. Voksne kan få fôr noen ganger i uken og under vinterhvilen bare omkring to ganger i uken. Pudre insektene lett med kalk, og gi jevnlig et tilskudd med D3 og vitaminer. Hold øye med vekten, slik at dyrene ikke blir feite.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Ptyodactylus hasselquistii er et lynraskt og sky klippedyr og egner seg ikke til håndtering. Gi den ro til å falle til etter en flytting. Ta aldri tak i halen, for den kan kastes av.

Arten holdes parvis eller enkeltvis. Parene knytter seg til hverandre og kan holdes sammen hele året, men dyr utenfor paret blir ofte bitt og jaget. Sett derfor ikke flere hanner eller flere par i samme terrarium. Om flere hunner kan holdes sammen, er ikke dokumentert. Hannene kvitrer og nikker med hodet til hunnen.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hanner kjennes på tydelige hemipenis-utbulinger ved halerota når de er kjønnsmodne. Hunner har ingen slike utbulinger. Det er ingen lår- eller analporer hos noen av kjønnene, så utenom yngletiden er det vanskelig å kjønnsbestemme dyrene sikkert. I slekten regnes dyrene som kjønnsmodne ved omkring 12 måneder. Ungene begynner å kvitre når de er omkring seks måneder gamle.

PARRING

Etablerte par holdes sammen hele året. Avlen settes i gang med en kjølig hvileperiode om vinteren på minst to måneder, som beskrevet under temperatur. Når våren kommer, økes temperaturen gradvis, og hannen begynner å kvitre og nikke kraftigere til hunnen. De fleste hunner i faste par er mottakelige. Avviser hunnen hannen, kan hun angripe ham, og da bør paret skilles. Opplysningene gjelder slekten og er ikke dokumentert spesifikt for arten.

EGGLEGGING OG KULL

To til tre uker etter parringen klistrer hunnen to egg fast på en klippeflate og bruker føttene til å plassere dem. Hvis flaten er kaldere enn sanden, graver hun eggene ned. I naturen deler hunnene eggplass. Det blir til fem-seks kull eller flere per sesong med helt ned til to ukers mellomrom. Gi hunnen en flat stein med skjul under og en kasse med fuktig sand, og rikelig med kalk og fôr i hele sesongen.

INKUBASJON

Eggene sitter fast og må ikke flyttes. La dem bli der de er, og klekkes ved terrariets temperatur. Etter noen dager kan man se blodkar i eggene, i løpet av de første par ukene blir de lyserøde, og etter 30-40 dager kan øynene skimtes. Eggene klekkes etter omkring 45-100 dager, jo varmere, jo raskere. Tallene gjelder slekten og er ikke dokumentert spesifikt for arten. Temperaturen på 27-30 °C er et anslag ut fra den kjølige enden av terrariet.

OPPDRETT AV UNGER

Foreldrene spiser ikke ungene med en gang, men kan gjøre det senere, og ungene blir lett utkonkurrert om fôret. Derfor flyttes ungene til et eget lite, forholdsvis høyt terrarium. Tre-fire unger av samme størrelse kan gå sammen. Gi dem hver dag samme fôr som de voksne i mindre størrelser, og samme temperaturer som de voksne. Etter omkring ett år er de kjønnsmodne og skal ha hvert sitt terrarium i voksenstørrelse. Det finnes ikke pålitelige tall for vekst og vekt hos arten.

Helse og vanlige feil

Det finnes ikke pålitelige opplysninger om sykdommer hos akkurat *Ptyodactylus hasselquistii*. De mest sannsynlige problemene ligner dem hos andre ørkengekkoer i fangenskap:

- For lite kalk og D3-vitamin, særlig hos unger og hunner i yngletiden. Det gir bløte knokler og skjelvinger. Pudre insektene og gi tilskudd.

- For fuktig terrarium, som gir hudproblemer og sopp. Hold bunnen tørr.
- For lav temperatur, som gir dårlig fôropptak og dårlig fordøyelse. Bruk termometer og termostat.
- Bitt og stress hvis dyr utenfor et fast par holdes sammen.
- Tapt hale etter håndtering. Det er ikke farlig, men den nye halen blir aldri som den gamle.

Oppsøk veterinær med erfaring på krypdyr hvis dyret går ned i vekt, slutter å spise eller virker slapt. Villfangede dyr kan bære parasitter, så få en prøve undersøkt kort tid etter kjøpet.

Les mer: Varme og temperatur

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.